

Merja Leppälahti

Toiset sata kirjaa

Kaunokirjallisuutta, Kalevalaa ja
kansanperinnettä

TOISET SATA KIRJAA

TOISET SATA KIRJAA

KAUNOKIRJALLISUUTTA, KALEVA-
LAA JA KANSANPERINNETTÄ

Merja Leppälahti

© 2024 Merja Leppälahti

Kustantaja: BoD - Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD - Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-7137-2

Johdanto/esipuhe

Vuodesta 2002 lähtien olen kirjoittanut satoja kirja-arviota eri medioihin. Vuosien kuluessa tekstit ovat siirtyneet tietokoneelta, disketiltä ja muistitikulta toiselle. Olen kerännyt tekemieni arvioiden tiedot listalle ja yrittänyt pitää kaikki arviot tallessa. Silti listallani on kirjoja, joista kirjoitettuja tekstejä ei enää löydy. Sen vuoksi päätin kerätä jäljellä olevat arviot talteen.

Julkaisin aikaisemmin ensimmäiset sata tietokirja-arviota, tässä on toiset sata arviota, tällä kertaa pääosin kaunokirjallisuutta ja lisäksi kansanperinne- ja Kalevala-aiheisia tekstejä.

Tekstit ovat tässä kirjassa siinä muodossa kuin ne ovat tiedostoissani. Kaikki eivät siten ole ihan täsmälleen samassa muodossa, missä ne on julkaistu. Tekstit ovat erimittaisia, joissakin julkaisuissa on tiukka merkkimäärä, jota ei saa ylittää, toiset julkaisut taas toivovat melko laajoja tekstejä. Olen kirjoittanut jonkun verran arvioita myös englanniksi ja ruotsiksi, mutta tähän olen ottanut mukaan vain suomenkielisiä arvioita.

Teksteistä saattaa saada käsityksen siitä, mitä milloinkin on ollut pinnalla. Toisaalta ne tietysti jossain määrin kuvastavat omia mieltymyksiäni, sillä osa kirjoista on sellaisia, joita olen itse ehdottanut arvioitavaksi..

Kaikkiaan tässä kirjassa on sata arviotekstiä. Arvioituja kirjoja on hiukan enemmän, sillä muutamassa tekstissä on käsitelty useampaa kirjaa. Jokaisen tekstin lopussa on tieto mediasta, jossa se on julkaistu. Kirjan lopussa on luetteloitu tässä kirjassa käsitellyt teokset ainakin kutakuinkin esiintymisjärjestyksessä.

Elämä pysäyttää

Koeaika. Taina Haahti. Siltala, 2013. 403 sivua.

Taina Haahti on julkaissut aikaisemmin seitsemän aikuisten romaania sekä neljä lapsille ja nuorille suunnattua romaania. Uusin romaani *Koeaika* käsittelee isoja asioita. Millainen on hyvä elämä? Mikä loppujen lopuksi on elämän tarkoitus?

Haahden päähenkilö Lea on toiminut pitkään yrityksen johtotehtävissä ja johtoryhmän jäsenenä, kun lääkäri toteaa hänellä olevan aivoverenkierron ongelmia. Häkeltyneenä Lea irtisanoutuu työstään, kun firman johtaja häntä siihen painostaa. Uudessa tilanteessa 47-vuotias Lea joutuu miettimään omaa elämäänsä, sekä mennyttä että tulevaa.

Kun kaikki sujuu hyvin ja elämä etenee omalla vauhdillaan, on vaikea uskoa, että kaikki on vain väliaikaista. Diagnoosin myötä Lea törmää elämän rajallisuuteen ja huomaa eläneensä jo pitempään kuin hänen 46-vuotiaana kuollut isänsä. Nyt hän pohtii kaikkea sitä, mikä olisi voinut olla mahdollista. Onko hän tehnyt oikeita vai vääriä päätöksiä? Onko hänellä vielä tulevaisuutta?

Naisen kriisi

Päähenkilö Lea on menestyvä nainen, johtaja. Työ on ollut hänen tärkein elämänsisältönsä, ja hänen tekemänsä valinnat ovat tukeneet hänen urakehitystään. Olisiko hän päässyt ammatilliseen asemaansa, vaikka olisi valinnut toisin? Ehkä, ehkä ei.

Lealla on ollut joitakin miesystäviä, ja aina toisinaan hän on kaivannut pysyvää parisuhdetta ja lapsia, mutta viime kädessä naimattomuus ja lapsettomuus on ollut hänen oma päätöksensä. Nyt hän huomaan olevansa siinä iässä, että lastensaantimahdollisuus alkaa olla ohi. Ajatus tuntuu ahdistavalta, on eri asia valita asioita vapaaehtoisesti kuin tietää, ettei jotain mahdollisuutta enää ole.

Haahti osoittaa Lean välityksellä myös sen yleisesti tunnetun asian, että naispuolinen johtaja saattaa usein joutua puhumaan koko naissukupuolen puolesta, kun taas miesjohtajien ei odoteta kommentoivan kollegojensa elämäntilanteita. Lean tämä yllättää televisiohaastattelussa. Vuoden johtajaksi valittu Lea on kuvitellut olevansa kiinnosta-

va menestyneenä ihmisenä ja hyvänä johtajana, mutta tuleekin käsitellyksi näytekappaleena, sukupuolensa edustajana.

Pariisin enkeli?

Lean saamaan kultaiseen kädenpuristukseen kuuluu vielä puolentoista vuoden palkka. Hänellä on siten taloudellisesti hyvät edellytykset miettiä elämäntilannettaan jonkun aikaa.

Lea matkustaa Pariisiin, jossa hän on ollut jonkin aikaa harjoittelijana nuorena tyttönä. Pariisissa hän etsii suuntaa elämälleen, vaikka ei aina oikein itsekään tiedä, mitä on tekemässä.

Harjoitteluajana kauan sitten eräs Lean esimiehistä, Bernard, osoitti hänelle huomiota ja vaikutti hyvin halukkaalta romanssiin. Silloin Lea väisti tilannetta ja koki miehen myöhemmät yhteydenotot kiusallisina. Pariisissa Lea kuitenkin ryhtyy jäljittämään vuosikymmenien takaista tuttavuutta, vaikka miehen sukunimikin on unohtunut. Jos-tain syystä mies tuntuu hänelle nyt merkittävältä ja tärkeältä.

Haahti kirjoittaa: *”Mitä voi odottaa ihminen joka torjuu enkelinsä? Lapsettomuutta, perheettömyyttä, infarktin neljäkymmentäseitsemänvuotiaana?”*

Tämä kohta hämmentää minua. Sama kohta on painettu myös kirjan takakansitekstiin ja eräässä toisessakin kohtaa kirjaa Lea nimittää Bernardia pohdinnoissaan elämänsä enkeliksi. Lean muistot Bernardista eivät kuitenkaan saa ainakaan minua ajattelemaan miestä enkelinä. Jos Lea ei olisi aikanaan torjunut ”elämänsä enkeliä”, olisiko Leasta tullut pariisilainen kotirouva? Silloin hän ei olisi ollut perheeton eikä luultavasti lapsetonkaan, infarktista ei voi tietää. Tuskin hänestä ainakaan olisi menestyvää yritysjohtajaa tullut. Olisiko hän siis ollut onnellisempi?

Riittävän hyvä elämä

Haahti tavoittaa varsin uskottavasti keski-ikäisen naisen tunteja ja pohdintoja. Kronologisen juonenkulun katkaisevat tuon tuostakin muut tekstit, kuten Lean omat muistelut ja päiväkirjojen sivut. Muistot ja päiväkirjakatkelmat kuljettavat lukijan hetkeksi menneisyyteen ja kuvaavat niitä vaihtoehtoja, joita kerran oli tarjolla, ja ratkaisuja, joita on tehty. Tärkeinä nousevat esille myös erityisesti romaanin

alkuosassa Antoine de Saint-Exupéryn teos *Pikku prinssi* ja Pariisiin osalta Ernest Hemingway ja hänen teoksensa.

Asiat ja tapahtumat pyörivät nimenomaan Lean ja hänen elämänsä ympärillä ja ne kerrotaan tästä näkökulmasta. Ainoa poikkeus on Rick, jonka elämäntarinaa ja tuntemuksia käsitellään yhdessä luvussa Lean odottaessa miestä tapaamiseen. Muista henkilöistä esille nousee useampaan otteeseen Elina, jonka kohtalosta Lea tuntee syyllisyyttä. Elina ja muut henkilöahmot jäävät kuitenkin sivuhenkilöiksi, joista kerrotaan vain silloin, kun heidän elämänpolkunsa jollakin lailla risteää Lean kanssa.

Johtajuuden pohtiminen on romaanissa varsin olennaisessa osassa. Lea on valittu vuoden johtajaksi ja irtisanoutumisen jälkeen hän vastaa kysyjille ehkä kirjoittavansa kirjan johtajuudesta. Vähitellen idea muotoutuu todeksi ja Lea ryhtyy oikeasti kirjoittamaan. Pohdinta johtajuudesta kytkeytyy Lean kasvuun ja tulevaisuuteen: hän on ollut hyvä johtaja, mutta ehkä hän on prosessin aikana oivaltanut asioita, joista muotoutuu vielä paremman johtajan olemus.

Lea tuskittelee ja etsii, mutta selviytyy. Pidän kirjan toiveikkaan realistisesta loppuratkaisusta. Asiat eivät muutu taikaiskusta, mutta vielä keski-ikäisenäkin elämä voi muuttua paremmaksi.

Kiiltomato 2013

Elämänoppia leipomalla

Durian Sukegawa: *Tokuen resepti*. (An, 2013.) Suom. Raisa Porrasmaa. Sammakko, 2020.

Mies kohtaa vanhan naisen, oppii tältä jotakin ja näkee sen jälkeen maailman ja oman elämänsä aivan uudessa valossa. Tarina ei ole ainutlaatuinen eikä kovin yllättävä, mutta koskettava se toki on. Kirjan tapahtumien sijoittuminen Japaniin tuo suomalaiselle lukijalle myös ripauksen kiinnostavaa vierautta.

Kirjan kolme keskeistä henkilöä ovat kaikki jollakin tavoin ongelmallisia. Päähenkilö Sentarō on istunut vankilassa, ja hän kokee olevansa ihmisenä epäonnistunut ja pettäneensä häneen kohdistuneet toiveet ja odotukset. Elämä on Sentarōlle konemaista työskentelyä, koska velkaa täytyy lyhentää, mutta mitään tulevaisuuden suunnitelmia tai haaveita hänellä ei ole. Iltaisin hän juo turruttaakseen itsensä uneen.

Kirjan nimihenkilö Tokue on vanha nainen, joka on joutunut elämään eristyksissä viime vuosiin saakka. Nyt hänellä olisi oikeus tehdä mitä haluaa, mutta hän jo liian vanha toteuttamaan nuoruutensa haaveita. Lisäksi hänen sairastamansa tauti ja hänen käsissään näkyvät taudin jäljet saavat monet ihmiset pelkäämään häntä.

Kuviota täydentää surullinen ja ahdistunut koulutyttö, Wakana. Hänestä kerrotaan vain tämä lempinimi, jonka hän on joskus saanut animehahmon mukaan. Viisitoistavuotias tyttö kärsii vanhempiensa avioerosta ja siitä, että löytää toisinaan miesten alusvaatteita kodista, jossa hän asuu kahdestaan äitinsä kanssa.

Leivonnaiskojun arkea

Dorayaki on perinteinen japanilainen välipalaleivonnainen, jossa kahden pyöreän leipäsen välissä on makeaa paputahnaa. Niitä paistetaan ja myydään katuvarsien kojuissa, joista niitä ostetaan heti syötäväksi tai mukaan otettavaksi. Paputahnaa käytetään Japanissa paljon, siitä on olemassa erityyppisiä versioita, jotka voivat olla eri alueilla eri nimisiä. Paputahnaa käytetään paljon myös Kiinassa ja Koreassa.

Sentarō on aikaisemmin sekaantunut huumekauppaan ja jäänyt kiinni. Hän ei antanut ilmi ketään, ja siitä hyvästä leivonnaiskojun omistaja oli lainannut hänelle rahat hänen velkojensa maksuun. Nyt Sentarō

työskentelee maksaakseen lainan takaisin. Dorayaki-koju on Sentarōn vastuulla ja sen tuottamalla pienellä voitolla hän lyhentää vähitellen velkaansa. Hän ei ole kovin kiinnostunut leivonnaistensa laadusta, riittää, että ne kelpaavat asiakkaille, jotka eivät ole kovin vaateliaita.

Leivonnaiskojuun työhön pyrkivä vanha nainen on sinnikäs, hän tulee yhä uudelleen ja uudelleen. Nainen tarjoutuu työskentelemään käytännöllisesti katsoen ilmaiseksi. Hän kertoo valmistaneensa paputahnaa viisikymmentä vuotta ja hänen näytteeksi tuomaansa paputahna on kuin toisesta maailmasta Sentarōn käyttämään kiinalaiseen pakas-tetahnaan verrattuna.

Tokuen työskentely ei ole Sentarōlle aivan vaivatonta. Paputahnan valmistukseen kuluu paljon aikaa ja siihen kuuluu raskaita työvaiheita, joihin vanha nainen ei pysty, joten Sentarō on tultava työhön aikaisemmin aamulla. Sentarō ei halua asiakkaiden näkevän vanhusta eikä varsinkaan tämän käsiä, joten hän pyrkii siihen, että Tokue lähtee liikkeestä, kun paputahna on valmistettu. Tokue puolestaan kaippaa nimenomaan juttelua Sentarōn ja asiakkaiden kanssa, joten hän jää mielellään istuskelemaan, kun työt on tehty. Tokuen valmistama paputahna on aivan verratonta ja tuo lisää asiakkaita, mutta ennen pitkää Tokuen käsiin ja sairauteen kiinnitetään huomiota ja hänen työskentelynsä liikkeessä muuttuu ongelmaksi.

Tauti ja taudin pelko

Tokue kertoo sairastaneensa ”hervittävän taudin”. Hän on sairastunut nuorena tyttönä ja viettänyt koko elämänsä siirtolaan suljettuna, vaikka hänen sairastamansa tauti oli parantunut. Taudin aiheuttamat fyysiset muutokset ovat kuitenkin pysyviä, ja Tokuen sairastama tauti näkyi erityisesti hänen koppuraisista käsistään.

Kysymyksessä on tauti, jolla on monta pelottavaa nimeä: spitaali, lepra, Hansenin tauti. Nykyään lepra voidaan antibioottihoidolla parantaa täysin, mutta aikanaan tautia kuviteltiin parantumattomaksi. Monissa maissa leprapotilaat eristettiin loppuiäkseen, Suomessa heitä lähetettiin esimerkiksi Seilin saarelle. Japanissa leprapotilaille perustettiin muurein ympäröityjä siirtoloita, joihin potilaat suljettiin pysyvästi. Vuonna 2002 ryhdyttiin siirtoloiden toimintaa tutkimaan ja vuonna 2005 todettiin, että eristyksellä ei ainakaan enää ole lääketieteellisiä perusteita. Entiset eristyspotilaat saivat luvan normaaliin elämään, mutta suuri osa vanhemmista potilaista jäi asumaan siirto-

loihin, koska heillä ei enää kymmenien vuosien eristyksen jälkeen ollut paikkaa, mihin mennä.

Tällä hetkellä mistä tahansa sairaudesta lukiessa mieli etsii yhteneväsyyksiä nykytilanteeseen ja koronapandemiaan. Lepra tarttuu pisaratartuntana kuten koronakin (ei tosin kovin helposti), mutta hengityssuojaimen käyttö ja ihmiskontaktien vähentäminen ei riittänyt, koska tautia pelättiin niin kovasti.

Tokue on viettänyt koko elämänsä siirtolassa tietäen, ettei näkisi enää koskaan vanhempiaan, sisaruksiaan tai ystäviään. Siirtolaan jouduttuaan hän ei enää voinut haaveilla tulevaisuudesta, koska opiskelu tai yleensäkin mikä tahansa kanssakäyminen ulkomaailman kanssa oli mahdotonta. Edes sukulaisiin ei voinut pitää yhteyttä. Kun eristys purettiin, oli Tokuen kohdalla jo liian myöhäistä, hän oli vanha nainen.

Kirsikkapuiden alla

Tarina on haikea, mutta toiveikas. Kaikki ei ratkea lopuksi parhain päin, mutta Tokuen ja Sentarōn kohtaamisesta on seurannut paljon hyvää. Tokue on päässyt kokeilemaan työskentelemistä leivonnaiskojuksessa ja on saanut opettaa eteenpäin taitonsa paputahnan valmistamisessa. Hänelle itselleen on vielä tärkeämpää, että hän myös saanut tutustua kojun vakioasiakkaina oleviin koulutyttyihin. Tokue on nuorena haaveillut opettajan ammatista, ja tyttöjen huolien kuunteleminen ja neuvojen antaminen on hänelle mieluista häivähdys siitä maailmasta, johon hän ei koskaan päässyt.

Sentarō oppii paputahnan valmistuksen lisäksi, ettei elämässä ole kysymys pelkästään sellaisesta selviämisestä, missä mikä tahansa kelpaa. Tokuen paputahna on tästä vain yksi osa, mutta Tokuen paputahnareseptilläkin on tärkeä merkityksensä:

Jos hän ei omaksuisi Tokuen paputahnan valmistustaitoa, se katoaisi ajan virtaan. Eikö teknisen osaamisen lisäksi kyseessä ollut myös todiste siitä, että Tokue Yoshii -niminen nainen oli elänyt tässä maailmassa? (s. 137.)

Kirjan tapahtumat sijoittuvat Tokioon, ja kirjassa on paljon nimenomaan japanilaiseen elämänmenoon kuuluvia yksityiskohtia. Kirjan keskeisen tarinan voisi sovittaa myös muualle, mutta osa teoksen viehätystekstä liittyy sen tapahtumapaikkaan.

Kirjan suomentaja **Raisa Porrasmaa** tuntee hyvin japanilaista kulttuuria ja tutkii itse Japanin kirjallisuutta. Hän kääntää suoraan japanista, joten voi olettaa käännöksen välittävän alkuperäiset vivahteet mahdollisimman hyvin. Kertomus sisältää paljon sellaisia japanilaisia sanoja, joilla ei ole suomalaista vastinetta, ja ne on merkitty kursiivilla. Koska tällaisia sanoja on tosiaan melko paljon, voisi odottaa kirjan lopussa olevan näille sanoille selityksiä, mutta näin ei ole. Kursiivilla on merkitty – ehkä yhdenmukaisuuden vuoksi – myös sellaiset monille melko tutut sanat kuin *futon* ja *tatami*.

Kirjailija Durian Sukegawa (Tetsuya Akikawa) on valmistunut Wasedan yliopistosta pääaineenaan filosofia, hän on myös opiskellut kondiittoriksi. Kirjoittamisen lisäksi hän on työskennellyt muusikkona, radiojuontajana ja klovnina. Hän on julkaissut japaniksi kymmeniä teoksia, joista vain muutamia on käännetty. Hänen tunnetuin teoksensa *Tokuken resepti* on toistaiseksi ainoa häneltä suomennettu teos. Teoksen pohjalta Naomi Kawase ohjasi elokuvan suomenkieliseltä nimeltään *Kirsikkapuiden alla*.

Pidin kovasti tästä kirjasta. Itse monesti Japanissa käyneenä näin lukiessani silmissäni leivonnaiskojuun, siellä työskentelevän miehen, hiukan vaikeasti kävelevän pienikokoisen vanhan naisen ja tirsкуvat koulupukuiset tytöt. Japaniin liittyvät myös kirsikkapuut, joiden alla Doraharu-leivonnaispuoti sijaitsee. Tokue ja Sentarō tapaavat ensimmäisen kerran kirsikankukkien aikaan, Tokue aloittaa työt, kun puut ovat juuri puhjennet lehteen, ja hänen lopettaessaan liikkeessä puu pudottaa lehtiään.

Kiiltomato 2020

Kohtaloita Kiinassa

J. Pekka Mäkelä: *Hunan*. Like, 2018.

J. Pekka Mäkelä on kirjoittanut vaikuttavan teoksen toisen maailmansodan aikaisesta Kiinasta. Hän on käyttänyt kirjan pohjana kummitähtinsä autenttisia päiväkirjoja Kiinasta, mutta lisännyt henkilöhahmoja ja tapahtumia, jotka voisivat olla totta.

Helvi Söderman lähtee Suomesta vuonna 1935 tarkoituksenaan työskennellä lähetyssaarnaajana Hunanin maakunnassa Kiinassa. Hän on tuntenut lähetyksensä jo nuorena, mutta vanhempiensa toiveesta kouluttautunut opettajaksi ja toiminut useita vuosia opettajan virassa Suomessa ennen Kiinaan lähtöä.

Kiinassa on levotonta. Meneillään on sisällissodaksi muuttuvaa liikehdintää kommunistien ja Guomindangin välillä. Toinen maailmansota näkyi Kiinassa japanilaisten hyökkäysjoukkojen etenemisenä yhä syvemmälle itäiseen Kiinaan. Sota oli poikkeuksellisen raakaa ja julmaa. Suomalaiset lähetysohjelmat odottivat pelolla myös kotimaan uutisia, olihan myös Suomi sodassa ja läheiset vaarassa.

Suomalaisia lähetysohjelmoijia on mukana Helvin lisäksi kaksi muuta, Ilta ja Arvi. Muita eurooppalaisia ovat sveitsiläinen Johann Caspar Wolff ja Annelise Burkhalter. Molemmat halusivat oikeasti tutustua maahan, jossa asuvat. He pitivät outona tilannetta, jossa vuosia Kiinassa asuneet eurooppalaiset eivät tunne lainkaan kiinalaisten elämää liikuttuaan pelkästään eurooppalaisyhteisön piirissä. He päättävätkin tehdä yhdessä Kiinaa käsittelevän kirjan, jonka Johann kirjoittaa ja Annelise kuvittaa.

Kirjassa on kymmenkunta kertojaa, osa eurooppalaisia, osa kiinalaisia. Välillä tuntui, että kertojia oli liiankin monta, mutta heistä jokaisella on oma tarinansa, joka liittyy muiden kertojien tarinoihin ja tuo kertomukseen uutta näkökulmaa. Erityisen koskettavia olivat Liu Tin ja hänen tyttärensä Liu Chin-chihin kohtalot.

Kirja kertoo lähetysohjasta, Kiinan historiasta ja yksittäisten ihmisten elämästä, mutta samalla tulee pohdittavaksi monia yleisinhimillisiä kysymyksiä. Kuka pystyy vaikuttamaan kohtaloonsa?

Pirta 2018

Elämää ja kultalankaa

Nadeem Aslam: *Kultainen legenda*. (*The Golden Legend*, 2017.)
Suom. Kirsi Luoma. Like, 2019.

Nadeem Aslam on pakistanilassyntyinen brittikirjailija. Hänen perheensä muutti Pakistanista Britanniaan Aslamin ollessa 14-vuotias. Aslam opiskeli biokemiaa Manchesterin yliopistossa, mutta jätti opinnot kesken kirjoittamisen vuoksi. Hänen vuonna 1993 julkaistu esikoisteoksensa *Season of the Rainbirds* (ei suomennettu) sai useita palkintoja. Tähän mennessä Aslam on julkaissut viisi romania, joista kaksi on suomennettu ennen *Kultaista legenda*ä.

Islamilainen Pakistan

Elokuussa 1947 brittien siirtomaavalta Intiassa päättyi ja brittiläinen Intia jaettiin hindujen Intiaan ja muslimien Pakistaniin. Intian ja Pakistanin välit ovat olleet huonot, ja valtiot ovat käyneet useaan kertaan sotaa Kashmirin alueesta, josta yksi kirjan henkilöhahmo on lähtöisin. Pakistanin hallinto on ollut useita kertoja sotilasdiktatuurin käsissä.

Arkkitehtipariskunta Nargis ja Massud ovat virallisesti muslimeja, mutta he eivät ole kovin kiinnostuneita uskonnosta. Pikemminkin he toivoisivat, että erilaiset muslimit sekä hindut ja kristityt pystyisivät elämään keskenään sovussa ja ystävyudessa. Monet pystyvätkin ainakin sietämään toisiaan, mutta Pakistanissa on paljon myös fundamentalistimuslimeja, joille islamin asia on hyvin pyhä eivätkä vääräuskoiset ole minkään arvoisia.

Uskontojen ristiriita onkin yksi kirjan keskeisistä teemoista. Jokaisen henkilöhahmon kohdalla on merkityksellistä, mihin hän uskoo tai mihin muut arvelevat hänen uskovan. Varakkaiden muslimiperheiden palveluksessa on paljon kristittyjä. Myös Nargis ja Massud ovat ottaneet palvelukseensa lukutaidottoman kristityn pariskunnan Lilyn ja Gracen. Nargis ja Massud ovat lapsettomia ja he ovat kouluttaneet pariskunnan tyttären Helenin, ja he kannustavat tyttöä lähtemään jatkamaan opintojaan ulkomaille. Helen ei kuitenkaan halua juuri nyt jättää isäänsä Lilyä, koska perheen äiti Grace on murhattu jokin aika sitten.

Aslam kuvailee, miten uskontojen erottelu ulottuu arkipäivän elämästä lakeihin ja poliisin toimintaan. Helen muistaa, että koulussa eräs opettaja käski hänen nousta seisomaan ja kertoa, millä oikeudella hän vei opiskelupaikan muslimilta. Kristityillä koululaisella piti olla mukana omat astiat eikä hän saanut käyttää koulun vessaa. Rikosepäilyssä muslimit päästettiin kuulustelujen jälkeen kotiin, kristitty oli päiväkausia pidätettynä ja sai kokea väkivaltaa. Vähemmistöuskontojen edustaja voidaan tuomita jumalanpilkasta kuolemaan, mutta muslimimurhaaja kärsi elinkautisesta tuomiostaan alle vuoden ja pääsi vapaaksi vankilasta, koska oli opiskellut Koraanin ulkoa eli tehnyt parannuksen.

Saari

Kadulla tapahtui ampumisvälikohtaus, jossa myös muutama ulkopuolinen haavoittui. Massud sai osuman kaulaansa ja kuoli myöhemmin sairaalassa. Amerikkalainen ampuja saatiin kiinni, ja hallitusten kesken tehtiin salainen sopimus. Kuolleiden sivullisten omaisten luona kävivät viranomaiset esittämässä, että näiden pitää suostua ottamaan vastaan korvaus eli veriraha ja ilmoittamaan julkisesti antavansa surmaajalle anteeksi.

Myös Nargisin luona käy hallituksen edustaja. Mies kehottaa Nargisia tulemaan oikeuteen ilmoittamaan, että hän antaa anteeksi miehenensä tappajalle, minkä jälkeen hän saisi tuntuvan rahasumman. Toisaalta Nargis saa fundamentalistiryhmältä viestin, ettei hänen pitäisi hyväksyä Amerikan kanssa veljeilevän hallituksen jumalatonta tarjousta. Ennen pitkää Nargis joutuu pakenemaan kodistaan. Helen pakenee hänen kanssaan. Helenin kristityllä isällä on ollut suhde musliminaisen kanssa, ja tämä tarkoittaa todennäköistä kuolemantuomiota myös Helenille. Naisten kanssa pakenee Kashmirista kotoisin oleva Imran, joka on karannut sissien koulutusleiriltä ja osunut Nargisin talolle.

Nargis, Helen ja Imran piileskelevät siellä täällä muutaman päivän, kunnes he piiloutuvat pienelle saarelle, jonka Massud on joskus perinyt. Saari on asumaton, mutta siellä on useita rakennuksia, jotka Nargis ja Massud ovat piirtäneet.

Nargis ja Massud ovat suunnitelleet saarelle moskeijan, jossa on oma ovi kullekin neljälle islamin haaralle, ja kaikille yhteinen rukoussali. Moskeijan sivuille oli rakennettu neljä taloa, joissa uskonoppineet voisivat asua ja tulla vuorotellen johtamaan rukouksia. Lisäksi mos-

keijan ympärille on luotu islamilainen paratiisipuutarha hedelmineen. Moskeijassa oli pidetty avajaiset, mutta pian sen jälkeen siellä oli tapahtunut murha ja paikka oli jäänyt autioksi. Alkujaan saarelle oli ollut tarkoitus rakentaa myös kristillinen kirkko ja hindutemppli, mutta niihin oli ehditty tehdä vain perustukset.

Saari on heille turvapaikka jatkuvalta pakenemiselta. Nargis katselee tuttuja paikkoja ja muistelee aikaa, jolloin hän ja Massud tutustuivat, suunnittelevat ja rakensivat. Lisäksi Nargis pohtii elämänsä salaisuutta, jota hän ei koskaan paljastanut edes Massudille. Helen puolestaan on huolissaan isästään. Jos Lily on saatu kiinni, hän voi olla jo kuollut.

Imran muistelee Avalonia, saarta, jolla kaikki haavat paranevat. Kaikki heidän haavansa eivät parane, mutta ainakin he pystyvät käsittelemään asioitaan. Kaikki kolme viettävät aikaa yhdessä, he juttelevat ja laulavat. He kertovat toisilleen ajatuksistaan ja elämästään; he käyvät läpi kipeitä muistoja täynnä epäoikeudenmukaisuutta ja kuolemaa. Välillä Imran käy läheisessä basaarissa ostamassa elintarvikkeita ja lataamassa iPodiaan. Helen ja Imran, kristitty ja muslimi, tutustuvat toisiinsa yhä paremmin; he rakastuvat.

Kirja

Massudilla oli kuollessaan hallussaan isänsä kirjoittama hieno kirja nimeltään *Jotta he voisivat tuntea toisensa*. Kirja oli ilmestynyt Massudin syntymävuona viisikymmentäviisi vuotta sitten. Kirja on esillä Nargisin kodissa, ja hallituksen edustaja viiltelee kirjan rikki uhkaillessaan Nargisia.

Nargis alkaa korjata kirjaa ompelemalla rikkiviillettyjä sivuja ehjiksi kultalangalla. Kirjassa mainitaan kirjan ompelemisen yhteydessä japanilainen kintsugi-tekniikka, jossa rikkoutunut keramiikka korjataan kultajauheella koristellulla lakalla. Korjattu sauma saa näkyä, koska se on osa esineen historiaa.

Kirja on mukana, kun Nargis, Helen ja Imran pakenevat saarelle. He kaikki ompelevat kirjaa kokoon, ja heillä jokaisella on oma, tunnistettava käsialansa. Nargis myös tietää mielessään, millainen Massudin ompelujälki olisi, jos hän olisi mukana ompelemassa. Kirjassa siis tosiaan korjauksen jälki on vahvasti osa kirjan historiaa. Lopulta kirjaan sinetöityy myös nuorten rakkaus, kun Helen tulee ommelleeksi kirjaan kiinni oman paidanhelmansa ja Imranin hihan.

Vuodesta 2002 lähtien olen kirjoittanut satoja kirja-arviota eri medioihin. Vuosien kuluessa tekstit ovat siirtyneet tietokoneelta, disketiltä ja muistitikulta toiselle. Olen kerännyt tekemieni arvioiden tiedot listalle ja yrittänyt pitää kaikki arviot tallessa. Silti listallani on kirjoja, joista kirjoitettuja tekstejä ei enää löydy. Sen vuoksi päätin kerätä jäljellä olevat arviot talteen.

Julkaisin aikaisemmin ensimmäiset sata tietokirja-arviota, tässä on toiset sata arviota, tällä kertaa pääosin kaunokirjallisuutta ja lisäksi kansanperinne- ja Kalevala-aiheisia tekstejä.

